

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2010/11:1) vad gäller utgiftsområde 21 Energi samt 28 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 2,9 miljarder kronor) för budgetåret 2011 inom utgiftsområdet. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften samt vad regeringen i övrigt föreslagit om de olika anslagen. Motioner med förslag om andra anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit avstyrks samtidigt. Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som respektive parti lagt fram.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2011–2013, dels till finansiella befogenheter för 2011. Därtill avstyrker utskottet en motion om tekniklösningen för kraftledningsprojektet Sydvästlänken med hänvisning till att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar.

I betänkandet behandlas dessutom motioner som rör energipolitikens allmänna inriktning, energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat samt s.k. vita certifikat för energieffektivisering. Samtliga motionsyrkanden inom nyssnämnda områden avstyrks av utskottet. Utskottet konstaterar beträffande energipolitikens allmänna inriktning att den svenska energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och framhåller sin uppfattning att politiken bör föras med en inriktning som motsvarar den som redovisas i budgetpropositionen. Andra uppfattningar än de som utskottets majoritet står bakom redovisas i fyra reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Energipolitikens inriktning m.m.	8
Propositionen	8
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	19
Inledning	19
Energipolitikens allmänna inriktning	19
Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat	22
Vita certifikat	22
Affärsverket svenska kraftnät	23
Propositionen	23
Motionen	25
Vissa kompletterande uppgifter	25
Utskottets ställningstagande	26
Inledning	26
Kraftledningsprojektet Sydvästlänken	26
Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter	26
Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi	27
Inledning	27
Propositionen	27
Motionerna	30
Vissa kompletterande uppgifter	30
Utskottets ställningstagande	31
Reservationer	33
1. Energipolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (S, MP, V)	33
2. Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat, punkt 2 (MP, V)	35
3. Vita certifikat, punkt 3 (MP, V)	37
4. Vita certifikat, punkt 3 – motiveringen (S)	37
Särskilda yttranden	39
1. Energipolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (SD)	39
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (S, MP, V)	39
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (SD)	41
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Propositionen	43
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	44
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 Energi	47

Bilaga 3

Utskottets förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 Energi 48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Energipolitikens allmänna inriktning**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ240 yrkandena 10–12, 2010/11: N221, 2010/11: N270, 2010/11: N277, 2010/11: N299, 2010/11: N301, 2010/11: N352, 2010/11: N369 yrkandena 1, 7, 10 och 14, 2010/11: N381 yrkande 2, 2010/11: N389, 2010/11: N395, 2010/11: N401, 2010/11: N422 yrkandena 1–3 och 2010/11: N437 yrkande 1.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. **Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat**

Riksdagen avslår motion 2010/11: N261 yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (MP, V)

3. **Vita certifikat**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: N369 yrkande 11 och 2010/11: N437 yrkande 2.

Reservation 3 (MP, V)

Reservation 4 (S) – motiveringen

4. **Kraftledningsprojektet Sydvästlänken**

Riksdagen avslår motion 2010/11: N302.

5. **Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter**

a) Svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2011–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

b) Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2011 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 10.

6. **Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi**

a) Bemyndigande för anslaget 1:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 000 000 kr under perioden 2012–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 1:10

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:10 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

f) Bemyndigande för anslaget 1:11

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:11 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 000 000 kr under perioden 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

g) Bemyndigande för anslaget 1:12

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:12 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 000 000 kr under perioden 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

h) Avgiftsuttag för elberedskapsavgift

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kr under 2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 7.

i) Anslag under utgiftsområde 21 Energi

Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 21 punkt 11.

j) Motioner om anslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N381 yrkande 1 och 2010/11:N407.

Stockholm den 30 november 2010

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jessica Polfjärd (M), Lars Johansson (S)¹, Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S)², Ann-Kristine Johansson (S)³, Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S)⁴, Karin Åström (S)⁵, Jonas Jacobsson (M), Lars Isovaara (SD)⁶, Kent Persson (V)⁷, Boriana Åberg (M), Ingela Nylund Watz (S)⁸, Helena Lindahl (C) och Lise Nordin (MP)⁹.

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 6.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2010/11:1 (budgetpropositionen) vad gäller utgiftsområde 21 Energi,

dels 28 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2010.

Statssekreterare Daniel Johansson, Näringsdepartementet, lämnade upplysningar och synpunkter i ärendet vid utskottets sammanträde den 25 november. Vidare har företrädare för Affärsverket svenska kraftnät, Statens energimyndighet och Energimarknadsinspektionen inför utskottet lämnat upplysningar och synpunkter i ärendet.

Utskottets överväganden

Inledning

Utgångspunkten för detta betänkande är att utgiftsramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd för 2011. Utskottet har tidigare, genom sitt yttrande till finansutskottet om ramarna för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (ytr. 2010/11:NU1y), anslutit sig till den ram för utgiftsområde 21 Energi som regeringen har föreslagit. Riksdagen kommer genom *ett* beslut den 8 december att fastställa de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena.

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om energipolitikens inriktning m.m. Därefter tar utskottet ställning till de förslag som läggs fram i propositionen om Affärsverket svenska kraftnät och en motion som rör affärsverkets verksamhet. Avslutningsvis behandlas anslagsfrågor m.m.

Energipolitikens inriktning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om energipolitikens allmänna inriktning. Utskottets uppfattning när det gäller med vilken inriktning energipolitiken ska föras motsvarar den som redovisas i budgetpropositionen. Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden om energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat. Utskottet anser inte att det med anledning av den här aktuella motionen finns skäl för riksdagen att begära ett förtydligande av målet. Därtill avslår riksdagen motionsyrkanden om att införa s.k. vita certifikat för energieffektivisering.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V), 2 (MP, V), 3 (MP, V) och 4 (S) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Propositionen

Utgiftsområde 21 Energi omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Ansvaret för att genomföra åtgärderna har främst Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). I propositionen redovisar regeringen bl.a. resultaten inom utgiftsområdet (avsnitt 2.4) och politikens inriktning (avsnitt 2.6). När det gäller resultatredovisningen hän-

visas i första hand till nyssnämnda avsnitt i propositionen. I det följande redogörs kortfattat för politikens inriktning så som den redovisas i propositionen.

I propositionen framhålls att den svenska energipolitiken bygger på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och således syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Visionen är att Sverige 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser. Vidare sägs att energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

Målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Regeringen framhåller att en nordisk elmarknad är nödvändig för ett effektivt utnyttjande av de gemensamma produktionsresurserna i Norden. Konkurrensen och effektiviteten på den nordiska elmarknaden bör fortsätta att utvecklas. Flaskhalsar i det nordiska elnätet samt mellan Norden och kontinenten ska byggas bort. Vidare framhålls att det är nödvändigt att kundernas ställning på elmarknaden är definierad och stark för att marknaden ska fungera samt att det är nödvändigt att elkunderna får större möjlighet att planera och minska sin konsumtion av el.

När det gäller naturgasmarknaden sägs att en utvidgad storskalig utbyggnad av naturgas till hushåll och företag inte är aktuell i Sverige. Naturgasen kan ha betydelse under en omställningsperiod, främst i anläggningar inom industrin och för högeffektiv kraftvärme. Vidare anförs att infrastrukturen för naturgas kan utvecklas på kommersiella villkor och på ett sätt som understöder successiv introduktion av biogas.

För värmemarknaden ska politiken fortsätta att bygga på fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsformer. Användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska dock avvecklas till 2020. För att analysera förutsättningarna för att införa ett lagstadgat tredjepartstillträde till fjärrvärmnäten och skapa förutsättningar för konkurrens har regeringen tillsatt en utredning (dir. 2009:5).

Våren 2009 beslutade riksdagen om ett mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 i förhållande till 2008 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut presenterades en handlingsplan för energieffektivisering och åtgärder för att genomföra det s.k. energitjänstedirektivet (2006/32/EG). Regeringens målsättning är även att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror. Ett femårigt program för energieffektivisering genomförs under perioden 2010–2014, vilket bl.a. omfattar ett förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, insatser för information, rådgivning, stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion. Sverige är

enligt energitjänstedirektivet skyldigt att i juni 2011 lämna en andra nationell handlingsplan för energieffektivisering till kommissionen. Energimyndigheten har i samråd med andra myndigheter inkommit med ett förslag för en sådan handlingsplan under hösten 2010. Denna bereds vidare inom Regeringskansliet.

År 2020 ska, enligt vad riksdagen fastställt, andelen förnybar energi vara minst 50 % av den totala energianvändningen (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Vidare ska andelen förnybar energi i transportsektorn vara 10 % år 2020. För att nå det övergripande målet har ambitionen för elcertifikatssystemet höjts, och ett nytt mål om en ökning med 25 TWh ny förnybar el till år 2020 jämfört med 2002 års nivå har beslutats av riksdagen (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16). Vidare har en nationell planeringsram för vindkraft fastställts till motsvarande en årlig produktionskapacitet om 30 TWh år 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Enligt regeringen krävs det en omfattande utbyggnad av vindkraften för att nå det mål som ställts upp inom ramen för systemet med elcertifikat. För att öka produktionen av förnybar el i enlighet med uppställda mål behöver det även fortsätta genomföras förenklingar avseende nätanslutning av anläggningar för förnybar elproduktion. Vidare framhålls att en bibehållen hög produktion av vattenkraft är en viktig del i arbetet med att motverka klimatförändringar och en nödvändig förutsättning för att uppnå de mål för förnybar energi som ställts upp. Samtidigt ska fastställda miljö kvalitetsmål och ingångna gemenskapsrättsliga åtaganden uppfyllas. De svenska nationalälvarna, och övriga i miljöbalken angivna älvsträckor, ska fortsatt skyddas från utbyggnad. I propositionen sägs även att biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet, framför allt lokalt och regionalt. Regeringen har uppdragit åt Energimyndigheten att utveckla en sektorsövergripande strategi för att öka användningen av biogas.

Kärnkraften kommer enligt regeringen att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. I juni 2010 biföll riksdagen propositionen Kärnkraft – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26). Beslutet innebär att ett tillstånd för uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor förutsätter att den nya reaktorn ersätter en av de befintliga reaktorerna, att den äldre reaktorn är permanent avstängd när den nya reaktorn tas i drift och att den nya reaktorn uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad. Beslutet innebär även att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling upphävdes vid utgången av juli 2010. I juni 2010 biföll riksdagen även propositionen Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar (prop. 2009/10:173, bet. 2009/10:CU29). Beslutet innebär bl.a. att atomansvarighetslagen (1968:45) ersätts av en ny lag som reglerar ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Beslutet innebär också att det införs ett obegränsat ansvar för innehavare av kärntekniska anläggningar och att innehavare av kärnkraftsreaktorer ska finansiera ansvaret upp till 1 200 miljoner euro.

Vidare framhåller regeringen att stödet till forskning och innovationer är en viktig del av energipolitiken. Insatserna bör, anser regeringen, fokuseras på områden inom vilka Sverige har en nationell styrkeposition i form av naturresurser eller kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande. Regeringens satsningar på forskning och teknikutveckling, i kombination med ett positivt företagsklimat som uppmuntrar till nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, skapar tillväxt, nya jobb, miljönytta och goda exportmöjligheter i alla delar av landet, anför det.

En annan betydelsefull del i arbetet med att förverkliga ambitionerna inom klimat- och energipolitiken är utveckling, kommersialisering och spridning av ny teknik. Sverige, betonas det, befinner sig i den internationella framkanten vad gäller teknik för produktion av andra generationens biodrivmedel. Regeringen förordar därför satsningar på demonstrationsanläggningar för andra generationens drivmedel, men även på demonstration och kommersialisering av annan energiteknik av stor nationell betydelse och omfattande exportpotential, t.ex. teknik för el- och elhybridfordon samt elproduktion.

Motionerna

I tre motioner berörs kärnkraftens roll i det svenska energisystemet.

Kärnkraftens betydelse för att minska koldioxidutsläppen lyfts fram i motion 2010/11:N277 (M). Motionären förordar en utredning om hur en nordeuropeisk energimarknad med en samordnad politik för ökad användning av kärnkraft kan bidra till en mer integrerad energimarknad som minskar utsläppen.

Att kärnkraften är viktig för den svenska energiproduktionen betonas även i motion 2010/11:N299 (M). Motionärerna framhåller bl.a. att det vore bra om energibolagen börjar ersätta de gamla reaktorerna med nya samt att det är angeläget att några statliga stöd eller subventioner inte används i detta sammanhang. Vidare anser de att frågan om en fortsatt långsiktig strategi för klimatvänlig och ekonomiskt hållbar energiproduktion bör ses över mot bakgrund av riksdagens beslut om kärnkraften.

Tre riksdagsuttalanden om den svenska kärnkraften med innebörd att lagstiftningen ska återställas till vad som gällde före riksdagens beslut i juni 2010 förordas i motion 2010/11:N422 (MP). Enligt motionärerna innebär det, för det första, att den upphävda lagen om kärnkraftens avveckling återinförs i svensk lagstiftning. För det andra innebär det att förbudet mot att uppföra nya reaktorer återställs i lagen om kärnteknisk verksamhet. För det tredje innebär det att miljöbalkens nya regler om tillåtlighet (17 kap. 6 a §) ska upphävas.

Produktion och användning av förnybar energi behandlas i några motioner.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet förordar i motion 2010/11:N381 ett riksdagsuttalande om behovet av satsningar på förnybar energi. Enligt vad som anförs i motionen behöver systemet med elcertifikat vidareutvecklas. Målet för certifikatsystemet bör sättas till minst 30 TWh ny el från förnybara energikällor 2020. Det långsiktiga målet för elcertifikatsystemet bör enligt motionärerna vara minst 55 TWh förnybar el till 2030. Vidare framhålls att andelen förnybar energi i Sverige bör vara minst 53 % av den totala energianvändningen 2020. För att uppnå detta behöver kompletterande stödformer för solenergi och annan förnybar energiteknik utvecklas samt ett kompletterande fastprissystem för elproduktion från förnybara energikällor prövas.

Behövligheten av statligt stöd till solceller betonades i motion 2010/11:N352 (S). Anslagen till solvärme och solenergi är nödvändiga och bör enligt motionären förlängas och helst utökas. På sikt behöver stödformerna till solenergi och annan förnybar energiteknik utvecklas.

I motion 2010/11:N401 (M) förordas ett riksdagsuttalande om behovet av en sammanhållen syn på den alternativt framställda elkraften. Enligt motionären är det önskvärt att se över dagens möjliga alternativa energikällor, som exempelvis vindkraft och solenergi, för att utvärdera hur dessa ska kunna användas bättre och mer effektivt samt i vilken omfattning forskning, regelförenklningar och andra stödfunktioner kan underlätta för dessa energislag att vinna mark.

Enligt vad som anförs i motion 2010/11:N221 (MP) bör riksdagen uppmana regeringen att låta Energimyndigheten utreda hur ett mål för solenergi i Sverige kan uppnås. Motionären anser att ett mål om att nå en produktion på 15 TWh värme och 15 TWh el till 2030 borde vara möjligt.

Även i motion 2010/11:N369 (V) framhålls behovet av satsningar på förnybar energi. I likhet med motion 2010/11:N381 (S, MP, V) föreslås att målet för elcertifikatsystemet bör fastställas till minst 30 TWh ny el från förnybara energikällor 2020. Vidare bör ett långsiktigt mål om minst 55 TWh förnybar el till 2030 fastläggas. Därtill förordas ett riksdagsuttalande med innebörden att regeringen ska ge Energimyndigheten i uppdrag att föreslå ett planeringsmål för solenergi och ge förslag på åtgärder för att nå detta mål.

Förslag om energieffektiviseringen i Sverige lyfts fram i två motioner.

Målet för minskad energianvändning med 20 % till 2020 tas upp i motion 2010/11:N437 (MP). Motionärerna anser att det gällande målet bör ändras såtillvida att målet bör överensstämja med det besparingsmål om 20 % av den beräknade primära energianvändningen som EU:s stats- och regeringschefer enades om i mars 2007. Det skulle innebära en total energieffektivisering högre än det nuvarande svenska målet. Vidare förordas i motionen att ett system med s.k. vita certifikat införs. Genom vita certifikat kan en marknad för energieffektiviseringar skapas.

I motion 2010/11:N369 (V) förordas ett riksdagsuttalande om att det svenska målet för energieffektivisering bör vara 25 % under perioden 2008–2020. Enligt motionärerna är energieffektivisering grundläggande för framtidens energipolitik. Vidare anser motionärerna att möjligheten att införa ett system med s.k. vita certifikat bör prövas för att uppnå energibesparingar. Dessutom bör, enligt vad som anförs i motionen, programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri utvidgas till att omfatta fler företag. Genom att delta i programmet får företag en nedsättning av den energiskatt på el som de annars måste betala.

Vidare behandlas i motionerna nedan bl.a. industrins energibehov, energi- och klimatsamarbetet i Östersjöregionen, samägandet av kärnkraftsproduktionen samt nödvändigheten av att tydliggöra målen för energipolitiken.

Behovet av en god och säker tillgång till billig energi för fortsatt industriell tillväxt och utveckling i Sverige framhålls i motion 2010/11:N270 (S). Enligt motionärerna behövs investeringar i konkurrenskraftig elproduktion som utvecklade vattenkraft vid sidan av komplement som vindkraft.

I motion 2010/11:N301 (S) betonas den svenska basindustrins behov av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik och ett riksdagsuttalande därom anmodas. Enligt motionärerna måste energipolitiken dels se till att det finns en tilltro till energiförsörjningen på lång sikt, dels se till att energikostnaderna hålls på en konkurrenskraftig nivå.

Samarbetet kring energi- och klimatfrågor i Östersjöområdet är i fokus i motion 2010/11:N395 (S), och motionären anser att Sverige bör ta initiativ till och aktivt verka för att samordna energi- och klimatarbetet i regionen. I motionen framhålls bl.a. att en energistrategi för Östersjöregionen bör tas fram med syfte att främja försörjningstryggheten, öka användningen av förnybar energi och stärka sammanlänkningen av olika länder.

I motion 2010/11:N389 (M) förordas ett riksdagsuttalande om att förhandlingarna bör återupptas för att lösa upp korsägandet inom den svenska energiproduktionen. För att förbättra konkurrensen behövs enligt motionärerna en uppdelning av ägandet så att inget kärnkraftverk ägs av mer än ett energibolag.

Behövligheten av att belysa de globala konsekvenserna av svenska energipolitiska beslut framhålls i Miljöpartiets motion 2010/11:N261. För det första anser motionärerna att målet för energipolitiken om låg negativ inverkan på hälsa och miljö bör förtydligas till att omfatta även inverkan i andra länder. Ett sådant förtydligande kan resultera i andra energipolitiska beslut i Sverige, anförs det. För det andra förordas att en utredning tillsätts med uppgift att se över vilka konsekvenser den svenska energipolitiken ger i andra länder mot bakgrund av målet om låg negativ inverkan på hälsa och miljö. Enligt motionärerna är det rimligt att anta ett livscykelperspektiv vid bedömningen av olika energikällors möjligheter och begränsningar. Att inte bedöma olika energikällors påverkan på hälsa och miljö i

andra länder ger en snedvriden analys, som uppenbart leder till tveksamma fördelar för energislag vars livscykel till stor del äger rum utanför Sveriges gränser.

I motion 2010/11: MJ240 (KD) framhålls att utfasningen av fossila bränslen bör ges högsta prioritet och tre riksdagsuttalanden förordas. För det första bör riksdagen tydliggöra att skapandet av en pålitlig tillförsel av klimatneutral energi är avgörande för att nå klimatmålen. Motionären påpekar att fossila energikällor ska ersättas genom utbyggnad av förnybara energikällor, men även beslutet att ta bort förbudet mot att bygga ny kärnkraft i Sverige framhävs. För det andra förordas ett tillkännagivande om att utbyggnaden av fossilfri elproduktion bör fortsätta. Det tredje riksdagsuttalandet som förespråkas gäller att överföringskapaciteten till andra länder bör byggas ut för att möjliggöra svensk export av koldioxidfri el och för att möjliggöra ett effektivt nyttjande av den produktionskapacitet som byggs upp i länderna.

Vissa kompletterande uppgifter

Kärnkraft

Riksdagen beslutade våren 2010 om förutsättningarna för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10: NU26). Beslutet omfattade bl.a. ändringar i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet – den s.k. kärntekniklagen – och i miljöbalken, vilka bl.a. innebär att förbudet mot att uppföra nya kärnkraftsreaktorer tas bort och att det skapas förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. På förslag av utskottet, med anledning av ett motionsyrkande, beslutade riksdagen att senarelägga ikraftträdandetidpunkten till den 1 januari 2011. Detta mot bakgrund av att utskottet, i likhet med vad som anfördes i motionen, såg ett värde i att frågorna blev föremål för väljarnas överväganden vid det kommande valet. Beslutet innebär vidare att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling – den s.k. avvecklingslagen – upphävdes vid utgången av juli 2010. Därtill ställde utskottet sig bakom ett motionsyrkande rörande statligt stöd för kärnkraft och uppmanade regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om lagstiftning eller andra åtgärder med innebörden att direkta eller indirekta statliga subventioner inte kan påräknas.

Energimyndigheten fick i uppdrag av regeringen att senast i juni 2010 redogöra för hur myndigheten kan bidra i det arbete som föranleds av de nya riktlinjerna för kärnkraften. I sitt svar (dnr 00-09-5192) konstaterar myndigheten att det bl.a. kommer att behövas att myndigheten följer de reaktorprojekt som pågår i Europa och Asien för att kunna bedöma och förutse konkurrenskraften hos kärnkraft för elproduktion. Myndigheten behöver även utveckla sin förmåga att identifiera och bedöma direkta och indirekta stöd eller avlyft av kostnader som ligger i olika regelverk. För

att möjliggöra ett väl kontrollerat generationsskifte behövs enligt myndigheten ett forskningsprogram för att identifiera och kvantifiera miljö- och hälsoeffekter av kärnkraft.

I juni 2010 presenterade Energimyndigheten även rapporten *Kärnkraft nu och i framtiden* (ER 2010:21) som en del i rapporteringen till regeringen. I rapporten berörs frågor som är av särskild relevans för Energimyndighetens ansvarsområde. En del av rapporten berör kostnader för kärnkraft.

Förnybar energi

När det gäller målet för elcertifikatssystemet, vilket berörs i några av de här aktuella motionerna, kan erinras om att riksdagen våren 2010 beslutade om ändringar i lagen (2003:113) om elcertifikat och godkände ett nytt mål för ökningen av förnybar el, som innebär en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års nivå (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16). Lagändringarna innebär att systemet förlängs t.o.m. 2035 och att kvotpliktsnivåerna fr.o.m. 2013 anpassas till det nya målet för produktion av förnybar energi.

När det gäller målet för andelen förnybar energi i Sverige bör påminnas om det beslut som riksdagen fattade våren 2009 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) om att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen. Målet utgår från EU-direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor där det ställs ett bindande krav på Sverige att uppnå en andel om minst 49 % förnybar energi 2020.

Med anledning av de här aktuella motionerna där det förordas att det inrättas olika mål för produktionen av solceller och solvärme i Sverige kan nämnas att Energimyndigheten i underlaget till Sveriges nationella handlingsplan för förnybar energi i enlighet med direktiv 2009/28/EG (ER 2010:08) föreslagit att regeringen skapar stabila förutsättningar för solvärme genom att anta ett installationsmål om 1 miljon kvadratmeter nyinstallation av solvärmepaneler till 2020, motsvarande 0,4 TWh. Energimyndighetens avsikt var, anfördes det i rapporten, att återkomma med ett fördjupat underlag i frågan. Vidare lämnade en analysgrupp vid Energimyndigheten i rapporten *Solvärme och marknadsutveckling* (dnr 00-08-04795) våren 2010 olika förslag om solvärmestödet. Analysgruppen rekommenderar bl.a. att ett nationellt mål för solvärme fastställs. I analysgruppen ingick, förutom Energimyndigheten, även företrädare för Boverket och Svensk solenergi.

Den 1 juli 2009 infördes ett nytt statligt stöd för solceller. Stödet regleras genom förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller. Syftet med detta stöd är att bidra till omställningen av energisystemet och till näringslivsutveckling inom energiteknikområdet. Av förordningen framgår att stödet syftar till att den årliga elproduktionen från solceller ska öka med minst 2,5 GWh under stödperioden. Stöd ges för alla typer av nätan slutna solcellssystem där installationen påbörjats tidigast den 1 juli 2009

och slutförts senast den 31 december 2011. Stödnivån är maximalt 60 % av investeringskostnaden, utom för stora företag som kan få högst 55 % av kostnaderna täckta.

Stödet till investeringar i solvärme, som regleras genom förordningen (2008:1247) om stöd för investeringar i solvärme, kan sökas av både enskilda personer och företag. Stödets storlek bestäms på grundval av solvärmeanläggningens värmeutbyte och motsvarar 2,50 kr per kWh som anläggningen årligen beräknas producera. Småhus kan få högst 7 500 kr per lägenhet och större projekt kan få högst 3 miljoner kronor.

Riksdagen beslutade 2002 att ett nationellt planeringsmål för vindkraft skulle fastställas till en årlig produktionskapacitet på 10 TWh år 2015 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17). Syftet med detta planeringsmål var att ge förbättrande möjligheter att synliggöra vindkraftsintresset i fysisk planering och vid tillståndsprövning. Våren 2009 godkände riksdagen en planeringsram för vindkraft motsvarande en årlig produktionskapacitet på 30 TWh år 2020, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25).

Energieffektivisering

Våren 2009 godkände riksdagen regeringens förslag om ett mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 liksom förslaget om att de vägledande målen om energieffektivisering till 2010 och 2016 ska ligga fast (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Som framgår av den då aktuella propositionen uttrycks målet till 2020 som att en minskning av energiintensiteten ska uppnås mellan 2008 och 2020, dvs. att den tillförda energin per BNP-enhet i fasta priser ska minskas med 20 %. Målet ska, anfördes det i propositionen, omfatta samtliga samhällssektorer och inkludera effektiviseringar i varje steg av energitillförseln inklusive omvandling och förädling, distribution och slutlig användning. Vidare framhölls i propositionen att målet bör ha en annan konstruktion än vad som anges i energitjänstedirektivet för att bättre motsvara målsättningarna i den svenska energipolitiken. Basåret är detsamma som i energitjänstedirektivet, dvs. 2008, vilket tydliggör att Sverige ser dessa två mål som parallellt verkande. Målet till 2016 innebär en energieffektivisering med 1 % per år, medan målet till 2020 innebär en minskning av energiintensiteten med ca 1,7 % per år. De olika sätten att mäta effektiviseringen och de olika omfattningarna av målen gör dock att dessa inte är helt jämförbara.

I 2009 års energipolitiska proposition (prop. 2008/09:163) redovisade regeringen även sin bedömning av ett femårigt program för energieffektivisering. Programmet skulle under perioden 2010–2014 utföras dels för att genomföra energitjänstedirektivet och de mål och förpliktelser som följer av direktivet, dels för att nå målet om 20 % effektivare energianvändning till 2020. Programmet föreslogs innehålla följande huvudsakliga åtgärder:

- förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, genom bl.a. finansiering av kommuners och landstings arbete med frivilliga energi-effektiveringsavtal,
- förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt införande av ett stödsystem med energikartläggningscheckar,
- förstärkt myndighetsarbete för att främja ökad energieffektivitet.

Vita certifikat, som behandlas i några av de här aktuella motionerna, är ett styrmedel som syftar till att kvotpliktiga aktörer ska vara skyldiga att ta fram lösningar för att nå mål om energieffektivisering. Priset på vita certifikat sätts på marknaden. På motsvarande sätt som för elcertifikaten när det gäller förnybar energi kan energieffektivisering därmed stimuleras utan att statskassan belastas.

I direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster (energitjänstedirektivet) omnämns vita certifikat som ett styrmedel som kan användas för att åstadkomma ökad energieffektivitet. Kommissionen arbetar med en revidering av EU:s handlingsplan för energieffektivisering, och det är möjligt att kommissionen föreslår ett direktiv med bindande krav på samtliga medlemsstater att införa ett nationellt system för vita certifikat.

Mot denna bakgrund redovisade Energimyndigheten i september 2010 i rapporten Vita certifikat (ER 2010:34) det uppdrag myndigheten fått av regeringen att utreda fördelar och nackdelar med ett nationellt system för vita certifikat som underlag inför kommande förhandlingar. Sammanfattningsvis anser myndigheten att ett system med vita certifikat inte bör införas i Sverige. Som argument anförs bl.a. att vita certifikat inte syftar till att hantera något marknadsmisslyckande som inte redan hanteras av något annat styrmedel; vita certifikat premierar genomförande av åtgärder, inte effekt på energianvändningen i sig; vita certifikat riskerar att överlappa både energiskatter och bidrag; vita certifikat har små möjligheter att kostnadseffektivt bidra till de klimat- och energipolitiska målen 2020.

När det gäller program för energieffektivisering i energiintensiv industri kan erinras om att riksdagen i december 2004 fattade beslut med anledning av propositionen Program för energieffektivisering, m.m. (prop. 2003/04:170, bet. 2004/05:NU7). Beslutet innebar att energiintensiva företag som i sina industriella verksamheter använder el i tillverkningsprocessen enligt lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering ges en möjlighet att delta i femåriga program för energieffektivisering (PFE). I utbyte mot att åtagandena i programmet följs medges företagen skattebefrielse för el enligt regler i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Den första perioden för programmet (2004–2009) är avslutad. Enligt redovisningen i 2011 års budgetproposition har programmet lett till en total energieffektivisering på 1,4 TWh i de 97 deltagande företag som lämnat en slutredovisning.

Energieffektiviseringsutredningen föreslog (SOU 2008:25) att Energimyndigheten skulle ges i uppdrag att genomföra en andra programperiod samt att även icke energiintensiva företag skulle kunna delta i den andra programperioden. Förslaget om att utvidga kretsen av deltagande företag avstyrktes av Energimyndigheten som bl.a. bedömde att det inte finns tillräckligt starka incitament för dessa företag att delta i ett sådant program samtidigt som administrationskostnaderna troligen ökar.

I 2009 års energipolitiska proposition (prop. 2008/09:163) gjorde regeringen bedömningen att programmet bidragit till en ökad energieffektivisering i industrin. Programmet borde därför fortsätta med samma inriktning och samma målgrupp som tidigare. En utvidgning av programmet till att omfatta även icke energiintensiva företag sågs inte som aktuell.

Samägandet av energiproduktionen

I början av 2008 utsåg regeringen två förhandlare med uppdrag att undersöka lösningar som minimerar riskerna för konkurrensbegränsningar på grund av samägandet inom kärnkraftsindustrin. Regeringen förlängde senare i två omgångar förhandlarnas mandat.

Den 15 april 2010 meddelade regeringens förhandlare att det saknades förutsättningar att nå en lösning som var godtagbar för samtliga parter. I samband med detta framhöll regeringen i ett pressmeddelande sin uppfattning att förtroendefrågan kring samägandet kvarstår för reaktorägarna och att de har ett ansvar att arbeta vidare med den, t.ex. genom att skapa branschetiska regler för att öka transparensen och minska risken för att samägandet leder till eller misstänks leda till konkurrensbegränsning. Det sker lämpligen i dialog mellan relevanta myndigheter, små och stora köpare och andra intressenter.

Industrins konkurrenskraft

När det gäller de här aktuella motionerna vari den elintensiva industrins konkurrenskraft lyfts fram bör nämnas att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen om ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat (prop. 2008/09:9, bet. 2008/09:NU8) gjorde ett uttalande med innebörden att regeringen bör granska effekterna av de olika klimat- och energipolitiska styrmedlen för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. En sådan granskning skulle inte bara avse effekterna på industrin vad gäller elcertifikat och kvotpliktens undantag utan även omfatta andra styrmedel, t.ex. energibeskattning och utsläppsrätter.

I regeringens senaste redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2009/10:75) hänvisades till att utfallet av de ändringar som beslutades om kvotpliktens utformning skulle finnas tillgängligt först efter den 1 mars 2010 och att arbetet med att granska effekterna först därefter kunde påbörjas.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar först ställning till motioner om energipolitikens allmänna inriktning. Därefter behandlar utskottet i separata avsnitt motionsyrkanden dels om energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat, dels om vita certifikat.

Energipolitikens allmänna inriktning

Som redovisas i budgetpropositionen bygger den svenska energipolitiken på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar således till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. En av hörnstenarna i vårt välfärdssamhälle är en långsiktigt säker tillgång på elektrisk kraft och annan energi. För att möjliggöra detta krävs stabila och långsiktiga spelregler för aktörerna på energimarknaderna, som ger förutsättningar för investeringar i produktions- och distributionssystem. Därtill är det enligt utskottets uppfattning angeläget att olika åtgärder vidtas i syfte att stärka konkurrensen och effektiviteten på såväl elmarknaden som andra energimarknader. Enligt utskottets mening är det betydelsefullt att arbetet fortsätter med att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden, förstärka överföringskapaciteten mellan länderna och främja en fortsatt integrering med Norden och EU. Utskottet konstaterar att den europeiska dimensionen är och även i fortsättningen kommer att vara en viktig utgångspunkt för den svenska energi- och klimatpolitiken. Det är därför angeläget att regeringen fortsätter att verka för att främja försörjningstryggheten, skapa förutsättningar för en fungerande elmarknad och motverka klimatförändringarna. Genom satsningar på förnybar energi och effektivare energianvändning kan den svenska försörjningstryggheten stärkas samtidigt som förutsättningarna ökar för svenska forskare och företag att få framträdande roller i det globala klimatomställningsarbetet.

Sammanfattningsvis motsvarar utskottets uppfattning, när det gäller med vilken inriktning energipolitiken ska föras, inriktningen så som den redovisas i budgetpropositionen för 2011.

Utskottet övergår i det följande till att kommentera de här aktuella motionsyrkandena.

I motionerna 2010/11:N381 (S, MP, V) och 2010/11:N369 (V) förespråkas att målet för elcertifikatssystemet ska ändras i förhållande till vad riksdagen tidigare beslutat. Utskottet delar inte denna uppfattning utan menar att den målnivå om 25 TWh till 2020 som riksdagen tidigare beslutat om är väl avvägd för att nå såväl förnybarhetsdirektivets mål som det nationella målet för andelen förnybar energi. Även när det gäller målet att andelen förnybar energi ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen 2020, vilket berörs i motion 2010/11:N381 (S, MP, V), står utskottet bakom vad riksdagen tidigare beslutat. Enligt utskottets uppfattning speglar det fastställda målet på ett bra sätt de svenska ambitionerna att

agera föregångsland på det energipolitiska området. Vidare har frågan om olika åtgärder för att särskilt främja solenergin lyfts fram i några motioner. Med anledning av dessa vill utskottet erinra om att elcertifikatssystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka användningen av el från förnybara energikällor i Sverige. Detta system bygger på principen att de mest kostnadseffektiva investeringarna görs först. För att främja användningen av solenergi ger statsmakterna även bl.a. forsknings- och investeringsstöd. I några av de här aktuella motionerna argumenteras även för att det bör införas ett mål alternativt ett planeringsmål för solenergin i Sverige. Utskottet har noterat att Energimyndigheten har lagt fram förslag om ett installationsmål för solvärmepaneler till 2020. Utskottet förutsätter att regeringen hanterar denna fråga tillsammans med frågan om eventuellt behov av fortsatt stöd för installation av solvärme. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa denna process.

När det gäller målet för energieffektivisering, som berörs i motionerna 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V), vill utskottet erinra om att riksdagen våren 2009 godkände regeringens förslag om ett mål om 20 % effektivare energianvändning till 2020 liksom förslaget om att de vägledande målen om energieffektivisering till 2010 och 2016 skulle ligga fast. Som angavs i den då aktuella propositionen uttrycks målet till 2020 som att en minskning av energiintensiteten ska uppnås mellan 2008 och 2020, dvs. att den tillförda energin per BNP-enhet i fasta priser ska minska med 20 %. I samband med behandlingen av förslaget framhöll utskottet att de föreslagna målen, tillsammans med målen för ökad andel förnybar energi, ger klara och långsiktiga riktlinjer för den svenska energiförsörjningen under de kommande åren. Utskottet står fast vid denna bedömning och menar att de gällande målen bör kvarstå. Utskottet anser inte heller att riksdagen bör uppmana regeringen till en utvidgning av programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri till att omfatta andra typer av företag. Som det gavs uttryck för i samband med behandlingen av 2009 års energipolitiska proposition ser utskottet det inte som aktuellt med en utvidgning av programmet till att omfatta även icke energiintensiva företag. I sådana fall är det snarast energi- och klimatrådgivning som bör användas.

Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet tas upp i motionerna 2010/11:N277 (M), 2010/11:N299 (M) och 2010/11:N422 (MP). Utskottet vill med anledning av dessa motioner anföra följande. Under överskådlig tid kommer kärnkraften att vara en viktig del av den svenska elproduktionen. Denna energikälla uppfyller med dagens ökade fokus på klimatförändringarna ett av de viktigaste kraven som ställs, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser. Våren 2010 beslutade riksdagen om förutsättningarna för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet, vilket bl.a. innebar att förbudet mot att uppföra nya reaktorer skulle tas bort samtidigt som det skapades förutsättningar för ett generationsskifte genom att eventuella nya reaktorer ska ersätta de befintliga reaktorerna.

Riksdagen beslutade dock, på förslag av utskottet, att tidpunkten för ikraftträdandet skulle senareläggas till den 1 januari 2011. Detta då utskottet såg ett värde i att dessa frågor blev föremål för väljarnas överväganden vid valet 2010. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets mening skäl att i samband med de här aktuella motionerna understryka att utskottet står bakom det beslut riksdagen fattade våren 2010 om kärnkraften. Det sagda innebär att utskottet inte delar den uppfattning som förs fram i motion 2010/11:N422 (MP) om att det tidigare beslutet ska upphävas, varför nyssnämnda motion avstyrks. Utskottet anser inte heller att de övriga motionerna om kärnkraften, vilka i vissa delar ligger i linje med vad utskottet anfört, bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. I detta sammanhang vill utskottet även erinra om att riksdagen i samband med beslutet våren 2010 om kärnkraften uppmanade regeringen att återkomma med förslag om lagstiftning eller andra åtgärder med innebörden att statligt stöd för kärnkraften, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

I fråga om den svenska basindustrins energiförsörjning, vilken på olika sätt berörs i motionerna 2010/11:N270 (S) och 2010/11:N301 (S), vill utskottet framhålla vikten av att såväl svenska företag som hushåll kan lita på att det finns energi till internationellt konkurrenskraftiga priser även i framtiden. Detta möjliggörs enligt utskottets uppfattning av en politik som främjar satsningar på förnybar energiproduktion samtidigt som ett kontrollerat generationsskifte av det svenska kärnkraftsbeståndet genomförs. Vidare önskar utskottet i detta sammanhang även erinra om uttalandet riksdagen gjorde hösten 2008 (bet. 2008/09:NU3), på initiativ av utskottet, om att regeringen bör granska effekterna av olika klimat- och energipolitiska styrmedel för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin.

Hur regeringen ska verka när det gäller energi- och klimatfrågorna i Östersjöområdet behandlas i motion 2010/11:N395 (S). Utskottet vill med anledning av motionen betona att den europeiska dimensionen är en viktig utgångspunkt för den svenska energi- och klimatpolitiken. Enligt utskottets uppfattning bör den svenska regeringen fortsätta att vara en aktiv aktör både inom EU och på den internationella arenan när det gäller energi- och klimatfrågor. Likaså bör den svenska regeringen inom ramen för Östersjö-samarbetet fortsätta att vara en drivande kraft. Utskottet ser mot bakgrund av regeringens tidigare aktiva agerande i olika forum ingen anledning för riksdagen att tillmötesgå motionärens krav om ett riksdagsuttalande i frågan.

När det gäller samägandet av den svenska energiproduktionen, som behandlas i motion 2010/11:N389 (M), vill utskottet inledningsvis erinra om att regeringens förhandlare så sent som i april 2010 meddelade att det saknades förutsättningar för att nå en lösning som var godtagbar för alla parter. Enligt utskottets mening kvarstår således förtroendefrågan kring samägandet inom kärnkraftsindustrin. Reaktorägarna har, anser utskottet, ett

ansvar för att arbeta vidare med denna fråga, t.ex. genom att skapa bransch-etiska regler. Riksdagen bör i nuläget inte uppmana regeringen att återuppta dessa förhandlingar.

Med hänvisning till det anförda avstyrks samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat

Som redovisats i det föregående har det i motion 2010/11:N261 (MP) argumenterats för att energipolitikens mål behöver förtydligas när det gäller inverkan i andra länder samt att en utredning bör tillsättas för att se över vilka konsekvenser energipolitiken har utanför landets gränser. Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Oavsett inställning till hur energipolitiken ska bedrivas delar utskottet inte motionärernas uppfattning att energipolitikens mål behöver förtydligas när det gäller politikens effekter på hälsa och miljö. Enligt de riktlinjer som riksdagen godkände 2002 ska energipolitiken bl.a. skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat. Med utgångspunkt i de energipolitiska målen har Energimyndigheten utarbetat olika indikatorer vilka skildras i myndighetens årliga rapport om energiindikatorer. När det gäller målet om en energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat redovisas i rapporten indikatorerna koldioxidutsläpp, svaveldioxidutsläpp och kvävedioxidutsläpp. Nyssnämnda indikatorer har under flera år använts i den resultatredovisning som lämnats till riksdagen i budgetpropositionen när det gäller att visa i vilken riktning utvecklingen går. Enligt utskottets uppfattning är denna typ av indikatorer viktiga för att visa åt vilket håll utvecklingen går och de utgör ett värdefullt underlag för de politiska beslut som måste fattas, även om de aldrig kan ge en fullständig bild av verkligheten. Även om det enligt utskottets uppfattning kan finnas orsak att ytterligare utveckla de befintliga analysverktygen anser utskottet inte att det med anledning av den här aktuella motionen finns skäl för riksdagen att begära ett förtydligande av målet. Enligt utskottets mening finns det i nuläget heller inget skäl att uppmana regeringen att tillsätta en utredning för att bedöma hur den svenska energipolitiken påverkar hälsa och miljö i andra länder.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

Vita certifikat

Det har i två motioner, 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V), argumenterats för att ett nationellt system med s.k. vita certifikat ska införas i Sverige för att främja olika energieffektiviseringsåtgärder.

Som redovisats i det föregående har Energimyndigheten på uppdrag av regeringen utrett för- och nackdelar med ett nationellt system för vita certifikat. Myndighetens slutsats är att ett sådant system inte bör införas i Sverige då det har små möjligheter att kostnadseffektivt bidra till de kli-

mat- och energipolitiska målen för 2020. Energimyndigheten pekar i sin analys bl.a. på att vita certifikat inte syftar till att hantera något marknadsmisslyckande som inte redan hanteras av något annat styrmedel. Vidare påpekas att ett system med vita certifikat riskerar att överlappa både energiskatter och bidrag. Myndigheten pekar också på det faktum att vissa positiva resultat av system med vita certifikat i andra länder inte behöver innebära att de är lämpliga i Sverige.

Utskottet ser mot denna bakgrund inget skäl för riksdagen att tillmötesgå de här aktuella motionsyrkandena med krav om införande av ett sådant system. De avstyrks följaktligen.

Affärsverket svenska kraftnät

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för perioden 2011–2013 för Svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att för 2011 ge Svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen föreslagit. Vidare avslår riksdagen en motion om kraftledningsprojektet Sydvästlänken. Utskottet framhåller sin uppfattning att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar.

Propositionen

Investeringsplan

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för perioden 2011–2013 för Svenska kraftnät. Investeringsplanen överensstämmer med Svenska kraftnäts förslag till regeringen. Regeringen har således inget att erinra mot de överväganden och förslag om verksamhetens mål och inriktning som presenteras av Svenska kraftnät i investeringsplanen 2011–2013, men konstaterar att de väsentligt ökade investeringsvolymerna framöver ställer ökade krav på planering, analys av resursåtgången och uppföljning av verksamheten.

Förslaget till plan för perioden 2011–2013 omfattar åtgärder i stamnätet inklusive utlandsförbindelser och utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas uppgå till högst 12 060 miljoner kronor, varav 3 220 miljoner kronor avser 2011. Investeringarna avser dels åtgärder i befintliga anläggningar om 1 070 miljoner kronor, dels nyinvesteringar om 10 990 miljoner kronor. Vissa projekt delfinansieras av kommuner och andra markägare som får mark frilagd för exploateringsändamål eller genom anslutningsavgifter till stam-

nätet. Dessa finansieringsbidrag uppgår till 337 miljoner kronor för de tre åren, varför de totala bruttoinvesteringarna om 12 060 miljoner kronor motsvarar nettoinvesteringar om 11 723 miljoner kronor.

Investeringsplanen omfattar bl.a. två projekt som identifierats inom ramen för samarbetet mellan de nordiska stamnätsföretagen, nämligen Sydvästlänken (en ny 400 kV-förbindelse mellan Närke och Skåne och mellan Småland och södra Norge) och Fenno-Skan 2 (en ny likströmsförbindelse mellan Sverige och Finland). Sydvästlänken är det enskilt största projektet för Svenska kraftnäts del, då 4 680 miljoner kronor beräknas belasta treårsperioden. Därutöver har en ny tredje 400 kV-ledning mellan Sverige och Finland i norr utretts tillsammans med det finska stamnätsföretaget Fingrid. Vidare har beslut fattats om en ny likströmsförbindelse mellan södra Sverige och Litauen, Nordbalt, för att knyta samman den nordiska och den baltiska elmarknaden. Inom ramen för Stockholms Ström-projektet pågår och planeras ett antal större investeringar i Stockholmsområdet. Därtill medför effekthöjningarna i kärnkraftverken i Forsmark och Oskarshamn investeringsbehov i stamnätet för att kunna överföra tillkommande elproduktion. De omfattande satsningarna på byggnation av vindkraftsparker innebär även ett utökat behov av investeringar i stamnätet. Vidare planeras för att ansluta Gotland till det svenska stamnätet genom en 1 000 MW likströmslänk, för att möjliggöra de utbyggnadsplaner som finns för vindkraften. För att höja driftsäkerheten finns en plan för förnyelse av transformator- och fördelningsstationer i stamnätet. Dessutom planeras ett nytt driftövervakningssystem, då nuvarande system inte uppfyller dagens krav på funktionalitet och IT-säkerhet.

Svenska kraftnät har, tillsammans med sina berörda utländska motsvarigheter, ansökt om och beviljats finansiellt stöd ur EU:s s.k. återhämtningsplan för dels Nordbaltkabelförbindelsen om 131 miljoner euro, dels en förstärkning av stamnätet i Baltikum om 81 miljoner euro.

Finansiella befogenheter

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2011 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 5 000 miljoner kronor. Därtill bör regeringen bemyndigas att för 2011 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret. Regeringen bör även bemyndigas att för 2011 besluta om delägarlån om högst 300 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2011 besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 10 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 10 miljoner kronor.

Motionen

Riksdagen bör, enligt vad som anförs i motion 2010/11:N302 (S), genom ett uttalande tydliggöra för regeringen vikten av att ny teknik (HVDC Light) används vid byggandet av Sydvästlänken.

Vissa kompletterande uppgifter

Svenska kraftnäts styrelse beslutade i november 2005 att bygga Sydlänken för att förstärka det svenska stamnätet mellan Närke och Skåne. I januari 2008 beslutade affärsverket att Sydlänken blir en del av ett större infrastrukturprojekt, kallat Sydvästlänken. Sydvästlänken består av tre delar med en knutpunkt norr om Nässjö. I Sydvästlänkens södra del, mellan Nässjö och Hörby, avser man använda ny likströmsteknik och en kombination av markkabel och luftledning. Sydvästlänkens västra del omfattar sträckan Barkeryd–Oslo. Även här avser Svenska kraftnät att använda den nya tekniken och en kombination av luftledning och markkabel. Mellan Hallsberg och Nässjö planeras en ny luftledning för växelström i en gammal ledningsgata. Svenska kraftnät genomförde under hösten 2009 och början av 2010 samråd och presenterade förslag med miljökonsekvensbeskrivningar för de norra och södra delarna av Sydvästlänken. Under våren 2010 lämnades en ansökan om koncession in för den norra och den södra delen. I slutet av maj 2010 presenterade Svenska kraftnät förstudien för den västra delen. I den föreslås att förbindelsen till största delen förläggs som markkabel mellan Barkeryd och trakten av Trollhättan. För den resterande delen mot Norge presenterades tre alternativ; där bedöms att luftledning är huvudalternativet på grund av att det blir mycket besvärligt att förlägga ledningen som markkabel.

Sydvästlänken ingår i den investeringsplan för 2011–2013 som presenterats i budgetpropositionen för 2011 och som regeringen föreslagit att riksdagen ska godkänna. I propositionen sägs att de svenska investeringskostnaderna för Sydvästlänken beräknas till ca 7,2 miljarder kronor, varav 4,68 miljarder kronor beräknas belasta den treårsperiod som planen omfattar. Kostnadsuppskattningen är dock osäker och beroende av koncessionsprövningen, marknadsutvecklingen, det tekniska utförandet samt vilken sträckning som blir aktuell för förbindelsen till Norge, påpekas det. Det kan i detta sammanhang noteras att kostnaden för projektet i 2010 års budgetproposition beräknades till totalt 5,8 miljarder kronor.

Svenska kraftnät har i ett faktablad, Luftledning eller markkabel – vad styr vårt val? (daterat 2009-10-14), övergripande redogjort för hur valet av teknisk lösning går till. I dokumentet sägs att det alltid först avgörs vilken teknik – växelström eller likström – som är lämplig. Därefter bestäms hur energin ska överföras, via luftledning eller markkabel. Vid om- eller tillbyggnader i stamnätet är luftledningar huvudalternativet oavsett om växelström eller likström väljs. Vidare sägs att det inom överskådlig framtid kommer att vara luftledning för växelström som är huvudalternativet när

Svenska kraftnät väljer teknik. En luftledning för 400 kV kostar 3–4 miljoner kronor per kilometer och har en livslängd på 50–70 år. Endast i speciella fall väljs markkabel. Investeringskostnaden är 10–25 gånger högre för markkabel, beroende på spänning och utförande, än för luftledning. Moderna plastisolerade markkablar bedöms ha en livslängd på 40 år.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först motionen som rör kraftledningsprojektet Sydvästlänken. Därefter behandlas frågorna om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

Kraftledningsprojektet Sydvästlänken

I motion 2010/11:N302 (S) har förordats att riksdagen bör tydliggöra vikten av att ny teknik används vid byggandet av Sydvästlänken. Detta är en fråga som utskottet under den föregående valperioden återkommande har behandlat. Som redovisats i det föregående innebär Svenska kraftnäts beslut rörande projektet att såväl luftledning som markkabel kommer att nyttjas och att både ny likströmsteknik och etablerad växelströmsteknik kommer att användas. Utskottet vill, med anledning av det här aktuella yrkandet, framhäva sin uppfattning att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar. Nämda motion avstyrks följaktligen.

Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

Förslaget till investeringsplan för perioden 2011–2013 som förelagts riksdagen för godkännande beräknas till högst 12 miljarder kronor, varav 3,2 miljarder kronor under 2011. Utskottet kan konstatera att Svenska kraftnät är på väg in i en ny fas när det gäller investeringsvolymen och att investeringarna fortsätter att öka i snabb takt. I förhållande till föregående års investeringsplan (perioden 2010–2012) innebär det förslag som nu förelagts riksdagen en ökning med ca 55 %. Den föreslagna investeringsplanen betyder en väsentligt ökad investeringsvolym de kommande åren för att öka överföringskapaciteten i Nordeuropa, förbättra driftsäkerheten, förnya befintliga anläggningar och ansluta ny elproduktion i form av främst vindkraftsparker. Stamnätet för el, som sedan Svenska kraftnät bildades i början av 1990-talet varit i en fas av förvaltning med låga investeringsnivåer, har sedan ett par år övergått till en fas av omfattande om- och utbyggnad. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att överföringsförbindelserna förstärks i syfte att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden samtidigt som försörjningstryggheten ökar och driftsäkerheten i stamnätet stärks. Även för den planerade utbyggnaden av förnybar energi, inte minst vad gäller vindkraften, är en förstärkning av stamnätet

en förutsättning. Utskottet har således inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker därmed propositionen i denna del. Det samma gäller det förslag som framläggs i propositionen om Svenska kraftnäts finansiella befogenheter för 2011. Även detta förslag tillstyrks således.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de anslag som regeringen föreslagit, fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften och godkänner regeringens övriga förslag beträffande de olika anslagen. De här aktuella motionsyrkandena avslås samtidigt.

Jämför särskilda yttrandena 2 (S, MP, V) och 3 (SD).

Inledning

Som beskrevs i betänkandets inledning är en av utgångspunkterna för riksdagens behandling av budgetpropositionen att utgiftsramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd för 2011. Utskottet har tidigare, genom sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2010/11:NU1y), anslutit sig till den ram för utgiftsområdet som regeringen har föreslagit, och riksdagen kommer den 8 december 2010 att fastställa de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena. Ramen för utgiftsområde 21 Energi kan således väntas bli fastställd till drygt 2 870 miljoner kronor.

Propositionen

Regeringens förslag till utgiftsram för 2011 uppgår till 2 870 194 000 kr, fördelat på 13 anslag. Enligt förslaget i propositionen kompletteras 7 av anslagen med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser vilka leder till utgifter de kommande åren. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2011.

Regeringens förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 framgår närmare av tabell i bilaga 2. På anslagsnivå innebär förslaget i propositionen sammanfattningsvis ändrade anslagsnivåer för 6 anslag i förhållande till föregående år. För 6 av anslagen föreslås ingen förändring när det gäller anslagsnivån. Ett av anslagen är nytt under utgiftsområdet (Avgifter till internationella organisationer, 1:13) medan ett av 2010 års anslag inte anvisas några medel (Stöd till konvertering från direktverkande elvärme m.m., 1:8). För åren 2012, 2013 och 2014 beräknas anslagen under utgiftsområdet till sammanlagt 2 768, 2 016 respektive 2 043 miljoner kronor.

Anslaget *Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1)* beräknas till närmare 238 miljoner kronor 2011. Detta är en ökning med 1 miljon kronor i förhållande till 2010. Från anslaget finansieras, förutom Energi-myndighetens förvaltningskostnader, Fjärrvärmenämnden och provning och märkning av energirelaterad utrustning.

Från anslaget *Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2)*, som är beräknat till 140 miljoner kronor för 2011, finansieras bidrag för kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt stöd till regionala energikontor och utvecklingsinsatser för länsstyrelsernas energiomställningsarbete. Anslaget avser också insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder, vissa utredningsinsatser samt utbildning om energieffektiv teknik. I propositionen föreslås vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för nyssnämnda anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 140 miljoner kronor under 2012.

Anslaget *Insatser för uthållig energianvändning (1:3)*, vilket beräknas till närmare 120 miljoner kronor 2011, avser bidrag till teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt kompletterande stöd till marknadsintroduktion av energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för informations-, utvecklings- och demonstrationsinsatser som gäller konvertering mellan olika system för uppvärmning. Därtill får anslaget användas för genomförandet av EG-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet. Förslaget innebär en ökning av anslaget med 15 miljoner kronor i förhållande till 2010. Även för detta anslag föreslås ett bemyndigande som innebär att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 miljoner kronor under 2012.

Under anslaget *Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4)*, vilket beräknas till 70 miljoner kronor 2011, finansieras bidrag till teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar. Därtill föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 miljoner kronor 2012.

Anslaget *Energiforskning (1:5)* används för att finansiera forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser på energiområdet. Anslaget används även för bidrag för att främja utvecklingen av ny teknik som baseras på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskalanläggningar. För 2011 beräknas anslaget till ca 1 315 miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor mindre än 2010. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2011 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 miljoner kronor under perioden 2012–2015.

Från anslaget *Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket (1:6)* finansieras statens åtaganden om ersättning av vissa merkostnader som uppstår till följd av att driften av de två kärnkraftsreaktorerna vid Barsebäcksverket upphört. Anslaget beräknas till 184 miljoner kronor 2011, vilket är 13 miljoner kronor mindre än 2010.

Anslaget *Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7)*, vilket beräknas till 20 miljoner kronor 2011, avser ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta för vindkraftens utveckling. Det beräknade anslaget är 20 miljoner kronor mindre än 2010.

Anslaget *Stöd för installation av solvärme (1:8)* beräknas till 25 miljoner kronor 2011, vilket är 1 miljon kronor mer än 2010.

Vidare beräknas ca 90 miljoner kronor 2011 för anslaget *Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader (1:9)*. Förslaget innebär att 0,5 miljoner kronor överförs till förvaltningsanslaget för Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll fr.o.m. 2011.

Anslaget *Energiteknik (1:10)* används för att stimulera spridningen av vissa energipolitiska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet och beräknas till 122 miljoner kronor 2011. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 miljoner kronor 2012.

Under anslaget *Elberedskap (1:11)* anvisas medel till Svenska kraftnäts elberedskapsåtgärder. Finansieringen av åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) sker genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) betalar en avgift. Åtgärderna som finansieras från anslaget, vilket uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget, syftar till att tillgodose elförsörjningen i landet vid höjd beredskap. I propositionen beräknas anslaget till 250 miljoner kronor under 2011. Därtill föreslås i propositionen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, som tas ut i enlighet med elberedskapslagen, till högst 250 miljoner kronor 2011. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 miljoner kronor under perioden 2012–2016.

Anslaget *Energieffektiviseringsprogram (1:12)* avser ett femårigt program för energieffektivisering. Via anslaget finansieras ett förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, särskilt kommuners och landstings arbete med energieffektivisering i enlighet med energieffektiviseringsstöd, länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier samt regionala samverkansprojekt. Vidare finansierar anslaget förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt ett stödsystem med energikartläggningscheckar. Anslaget beräknas till 270 miljoner kronor 2011. Därtill föreslås att riksdagen

gen bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 miljoner kronor under perioden 2012–2014.

Anslaget *Avgifter till internationella organisationer (1:13)*, vilket är nytt, ska förutom avgifter till internationella organisationer finansiera vissa utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. För 2011 beräknas anslaget till ca 25 miljoner kronor. Energiforskningsanslaget minskas samtidigt med motsvarande belopp.

Motionerna

Företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har i olika motioner föreslagit andra ramar för utgiftsområdet och en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen föreslagit. Nyssnämnda förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 framgår närmare av tabellen i bilaga 2. Nedan redogörs sammanfattningsvis för de förslag som partierna lagt fram.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet redovisar i motion 2010/11:N381 sin uppfattning om vilka prioriteringar som bör göras inom utgiftsområde 21 Energi och lägger fram förslag om anslagsfördelningen. I motionen förordas att det upprättas ett nytt anslag – Förnybar energi – och att det anvisas 100 miljoner kronor till anslaget 2011. Motionärerna vill bl.a. förlänga och utöka de befintliga anslagen till solvärme och solex samt annan förnybar energiteknik. Enligt motionärerna finns det även behov av att utveckla kompletterande stödformer till solenergi och annan förnybar energiteknik. Sammantaget innebär förslaget att utgiftsområdet beräknas till 100 miljoner kronor mer 2011 än vad regeringen föreslagit.

Två ledamöter från Sverigedemokraterna redogör i motion 2010/11:N407 för sina prioriteringar inom utgiftsområde 21 Energi. I motionen föreslås en ökning av anslaget Energiforskning (1:5) med 150 miljoner kronor 2011 i förhållande till regeringens förslag. Förslaget ska ses som ett led i ambitionen att ta Sverige ur oljeberoendet och utveckla den inhemska energiindustrin. Sammantaget innebär förslaget att utgiftsområdet beräknas till 150 miljoner kronor mer 2011 än vad regeringen föreslagit.

Vissa kompletterande uppgifter

Genom beslut om statsbudgeten för 2005 angavs ett nytt övergripande mål för de fortsatta långsiktiga energipolitiska insatserna under perioden 2005–2011 (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:NU3). Målet är att bygga upp en sådan vetenskaplig och teknisk kunskap och kompetens inom universiteten, högskolorna, instituten, myndigheterna och näringslivet som behövs för att möjliggöra en omställning till ett långsiktigt hållbart energisystem i Sverige genom tillämpning av ny teknik och nya tjänster. Vidare är målet

att utveckla teknik och tjänster som genom svenskt näringsliv kan kommersialiseras och därmed bidra till energisystemets omställning och utveckling, såväl i Sverige som på andra marknader.

Våren 2006 beslutade riksdagen om riktlinjer för de långsiktiga energipolitiska insatserna kring forskning, utveckling, demonstration och kommersialisering på energiområdet (prop. 2005/06:127, bet. 2005/06:NU19). Beslutet innebar bl.a. att insatserna gavs mer långsiktiga förutsättningar genom att anslagen inte längre begränsades till en bestämd programperiod. Vidare infördes en starkare ämnesmässig fokusering samt en ökad tonvikt på nytta för näringslivet och kommersialisering av resultaten. Det fastslogs även att verksamheten skulle följas upp regelbundet genom oberoende utvärderingar som skulle ligga till grund för successiva revideringar av inriktning och mål.

I mars 2010 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om utvärdering av insatserna för forskning och innovation inom energiområdet (skr. 2009/10:168). I skrivelsen redogörs på en övergripande nivå för hur Energimyndigheten administrerat statligt finansierade insatser för forskning och innovation inom energiområdet sedan 2007. Regeringen gör sammanfattningsvis bedömningen att mål och inriktning för de statligt finansierade insatserna för forskning och innovation inom energiområdet bör ligga fast. Utskottet (bet. 2009/10:NU19) ställde sig bakom de bedömningar som regeringen gjorde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare, genom sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2010/11:NU1y), anslutit sig till den ram för utgiftsområdet som regeringen har föreslagit, och riksdagen kommer den 8 december 2010 att fastställa de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena. Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är att ramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd till ca 2,9 miljarder kronor för 2011. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet samt de i propositionen övriga framlagda förslagen som behandlas i detta avsnitt.

Förslaget i propositionen innebär bl.a. att ca 15 miljoner kronor mer tillförs anslaget för uthållig energianvändning (anslag 1:3) 2011 i förhållande till 2010. Utskottet vill med anledning av detta framhålla att det delar regeringens uppfattning att spridning och genomförande av ny teknik är avgörande för att de högt ställda målen för energieffektivisering ska vara möjliga att uppnå.

Vidare kan utskottet konstatera att regeringens förslag till anslag för 2011 innebär att satsningen på energiforskning (anslag 1:5) fortsätter i linje med vad riksdagen tidigare beslutat. Som utskottet i tidigare sammanhang betonat är högkvalificerad grundläggande energiforskning och behovsmotiverade tillämpningar nyckelfaktorer i strävan att komma till rätta med det växande hotet mot vårt globala klimat. De ambitiösa åtaganden som

Sverige gjort inom ramen för EU:s energi- och klimatarbete ställer även krav på att Sverige ligger i framkant när det gäller att utveckla olika tekniska lösningar. I detta sammanhang bör också framhållas att svenska FoU-framgångar på miljö- och energiteknikområdena även innebär möjligheter till industriell utveckling och nya arbetstillfällen i Sverige samt till möjliga framgångar på exportområdet. Mot bakgrund av vad som sägs i motion 2010/11:N407 (SD) om behov av ytterligare resurser till energiforskning vill utskottet erinra om att anslaget för energiforskning under de senaste åren successivt ökats, bl.a. för att underlätta demonstration och kommersialisering av ny teknik för förnybar energi.

Enligt regeringens förslag inrättas även ett nytt anslag för avgifter till internationella organisationer (anslag 1:13), och energiforskningsanslaget minskas med motsvarande belopp. Utskottet är positivt till att kostnaderna för Sveriges åtaganden på det internationella området på detta sätt tydliggörs.

Utskottet kan även konstatera att anslaget för planeringsstöd för vindkraft m.m. (anslag 1:7) minskas med 20 miljoner kronor i förhållande till föregående år, vilket är i överensstämmelse med vad som tidigare sagts. I budgetpropositionen för 2009 avsattes medel för att möjliggöra en förlängning av satsningen på nätverk för vindbruk samt stöd till planeringsinsatser i ytterligare två år, dvs. 2010 och 2011. För 2011 beräknades då anslaget till 20 miljoner kronor.

Därtill tillstyrker utskottet förslaget om anslag för elberedskap (anslag 1:11) och anser att riksdagen även bör fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften i enlighet med vad regeringen föreslagit.

För övriga anslag noterar utskottet endast marginella förändringar i förhållande till innevarande budgetår.

När det gäller förslaget i motion 2010/11:N381 (S, MP, V) om att inrätta ett nytt anslag för förnybar energi vill utskottet återigen påminna om att systemet med elcertifikat är det huvudsakliga styrmedlet för att öka användningen av el från förnybara energikällor i Sverige. Vidare vill utskottet framhålla att det delar regeringens bedömning när det gäller stödet till solvärme, nämligen att de senaste årens utveckling av kostnaderna för inköp och installation gjort att tekniken börjar bli så konkurrenskraftig att en successiv utfasning av stödet bör vara möjlig.

Utskottet har heller inget att invända mot de bemyndiganden för olika anslag som föreslås i propositionen. Även dessa tillstyrks således.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till regeringens förslag till anslag m.m. för utgiftsområde 21 Energi. Det innebär att utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2011 inom utgiftsområdet. Likaså tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Energipolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (S, MP, V)**
 av Lars Johansson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:N369 yrkandena 1, 7, 10 och 14, 2010/11:N381 yrkande 2, 2010/11:N395, 2010/11:N422 yrkandena 1–3 och 2010/11:N437 yrkande 1 och avslår motionerna 2010/11:MJ240 yrkandena 10–12, 2010/11:N221, 2010/11:N270, 2010/11:N277, 2010/11:N299, 2010/11:N301, 2010/11:N352, 2010/11:N389 och 2010/11:N401.

Ställningstagande

Den energipolitik vi förordar syftar till att trygga den svenska tillgången till el och annan energi samtidigt som energisystemet ställs om till att bli långsiktigt hållbart. För att uppnå en långsiktigt hållbar energiförsörjning i Sverige krävs en snabb utbyggnad av den förnybara energiproduktionen tillsammans med kraftfulla satsningar på energieffektivisering. Energin ska således användas så effektivt som möjligt och med liten inverkan på klimat och miljö.

Att den energipolitik vi förespråkar är mer offensiv än den regeringen bedriver framgår tydligt av motion 2010/11:N381 (S, MP, V). Vi delar den uppfattning som förs till torgs i motionen om att systemet med elcertifikat måste vidareutvecklas för att främja ny förnybar elproduktion. Som anförs i motionen bör målet för elcertifikatssystemet sättas till minst 30 TWh ny el från förnybara energikällor 2020. Det långsiktiga målet för elcertifikatssystemet bör vara minst 55 TWh förnybar el till 2030. Även ambitionen när det gäller andelen förnybar energi i Sverige 2020 bör höjas, och målet till 2020 bör fastställas till minst 53 % av den totala energianvändningen. Vidare finns det, som påpekas i motionen, behov av att utveckla kompletterande stödformer till solenergi och annan förnybar energiteknik. Vi vill även pröva ett fastprissystem för leveranser av förnybar

el. Riksdagen bör genom ett uttalande tydliggöra behovet av ytterligare åtgärder för att öka den förnybara elproduktionen i landet. Genom ett sådant uttalande tillgodoses även motion 2010/11:N369 (V) när det gäller mål för förnybar energi. I flera av de här aktuella motionerna, såsom 2010/11:N352 (S), 2010/11:N221 (MP) och 2010/11:N369 (V), argumenteras för olika åtgärder för att främja användningen av solenergi. Vi delar motionärernas uppfattning att mer behöver göras för att ta till vara solenergens potential. I överensstämmelse med vad som anförs i sistnämnda motion anser vi att riksdagen bör uppmana regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att föreslå ett planeringsmål för solenergi och ge förslag på åtgärder för att nå detta mål.

Vidare anser vi, i likhet med vad som anförs i motionerna 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V), att det nuvarande målet om 20 % effektivare energianvändning till 2020 är för lågt satt. Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 % mellan 2008 och 2020. Detta mål är enligt vår uppfattning långt ifrån framåtsträvande då det i stort överensstämmer med Energimyndighetens prognos för naturlig effektivisering till 2020. Regeringen saknar således ambitionen att genom nya åtgärder främja ytterligare energieffektivisering än den som naturligt kommer att ske utifrån dagens beslutade styrmedel. Vi anser att ambitionsnivån måste höjas. Enligt vår försiktiga bedömning är det fullt möjligt att effektivisera energianvändningen i Sverige med 25 % mellan 2008 och 2020. Riksdagen bör genom ett uttalande uppmana regeringen att återkomma med förslag som innebär att ambitionsnivån för energieffektiviseringen höjs i linje med vad vi här anför. Vi ställer oss också bakom kravet i motion 2010/11:N369 (V) om att programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri ska utvidgas till att omfatta fler företag. Riksdagsuttalandet bör även omfatta denna del.

Kärnkraft är en icke förnybar energikälla som innebär risker för hälsa och miljö under hela kedjan från uranbrytning till slutförvaring av det utbrända kärnbränslet. Vi anser därför att kärnkraften successivt ska fasas ut med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara energikällor och energieffektivisering. Därtill finns det skäl att befara att byggandet av nya svenska reaktorer verkar hämmande på energieffektiviseringen och utbyggnaden av förnybara energikällor både i Sverige och i våra grannländer. Investeringar i ny kärnkraft tränger sannolikt undan investeringar i energieffektivisering, vindkraft, bioenergi, solenergi och annan ny teknik. Mot denna bakgrund motsatte sig de partier vi företräder det beslut riksdagen fattade våren 2010 som möjliggör för byggandet av nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Det är vår bestämda uppfattning att detta beslut måste upphävas. Vi ställer oss därför bakom kraven i motion 2010/11:N422 (MP) om dels att den upphävda lagen om kärnkraftsavveckling ska återinföras i svensk lagstiftning, dels att förbudet mot att uppföra nya reaktorer bör kvarstå i lagen om kärnteknisk verksamhet och sålunda inte upphävas den 1 januari 2011

samt dels att beslutet om miljöbalkens nya regler om tillåtlighet (17 kap. 6a §) ska upphävas och inte börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2011. Riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma med förslag till riksdagen med denna innebörd.

Det ovan sagda innebär följaktligen att vi inte delar åsikterna i motionerna 2010/11:N277 (M) och 2010/11:N299 (M) rörande kärnkraften. Vi delar dock uppfattningen som förs fram i motion 2010/11:N389 (M) om att samägandet inom kärnkraftsindustrin bör begränsas, även om vi inte anser att nyssnämnda motion i nuläget bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I några av de här aktuella motionerna – 2010/11:N270 (S) och 2010/11:N301 (S) – efterfrågas en ansvarsfull, stabil och långsiktig energipolitik för att tillgodose den svenska elintensiva basindustrins behov. Vi vill med anledning av dessa motioner framhålla att en utgångspunkt för vår gemensamma uppfattning om energipolitiken är att Sverige ska ha ett överskott av el till fördel för både klimatet och industrins konkurrenskraft. Som vi ovan beskrivit vill vi skapa detta överskott genom omfattande insatser för dels en utbyggnad av den förnybara elproduktionen, dels energieffektiviseringar.

Vi ställer oss även bakom kravet i motion 2010/11:N395 (S) om att riksdagen genom ett uttalande ska uppmana regeringen att ta initiativ till och aktivt verka för ett utökat energi- och klimatsamarbete i Östersjöregionen. I detta inbegrips att utarbeta en samstämd energistrategi för regionen för att främja försörjningstryggheten, öka användningen av förnybar energi och stärka överföringsförbindelserna mellan olika länder. Vidare bör handlingsplaner utarbetas för spridning av kraftvärmeteknik, reovering av byggnader och innovationer på boendeområdet.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2010/11:N369 (V), 2010/11:N381 (S, V, MP), 2010/11:N395 (S), 2010/11:N422 (MP) och 2010/11:N437 (MP) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

2. Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat, punkt 2 (MP, V)

av Kent Persson (V) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N261 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser, i överensstämmelse med vad som anförs i motion 2010/11:N261 (MP), att det finns anledning att tydliggöra energipolitikens mål när det gäller de globala konsekvenserna av svensk energipolitik och de energipolitiska beslut som fattas. Enligt de riktlinjer som riksdagen fastställt ska energipolitiken skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Denna formulering godkändes av riksdagen 2002 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17), men kan härledas tillbaka till de riktlinjer som riksdagen antog redan 1997 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12).

Hur Sveriges energipolitik påverkar klimataspekten har fått relativt stor uppmärksamhet, inte minst genom de klimatmål som fastställts. Däremot har den svenska energipolitikens effekter på hälsa och miljö inte rönt lika stort intresse i den politiska diskussionen, inte minst när det gäller vilka effekter den förda politiken har utanför Sveriges gränser. Detta faktum tydliggörs även i den budgetproposition som nu förelagts riksdagen, där regeringen i resultatredovisningen i avsnittet om miljö, hälsa och klimat begränsar sig till att redogöra för utsläpp av koldioxid, svaveldioxid och kvävedioxid. Enligt vår uppfattning är detta en alldeles för snäv tolkning. Det krävs därför ett förtydligande om att den svenska energipolitiken ska ge låg negativ inverkan på miljö och hälsa även i andra länder. Ett sådant förtydligande skulle även ligga i linje med det övergripande målet för miljöpolitiken om att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det är, menar vi, rimligt att anta ett livscykelperspektiv vid bedömningen av olika energikällors möjligheter och begränsningar. Flera energislag som exempelvis kärnkraft och olja har stora delar av sin livscykel utanför Sveriges gränser. Exempelvis utgör uranbrytning den del i kärnkraftens livscykel som påverkar miljön allra mest. Även vissa nyare energislag, såsom solenergi från solceller, orsakar stor miljöpåverkan i samband med brytning av olika metaller såsom gallium, rutenium, tellur och indium. Att inte bedöma dessa energislags påverkan på hälsa och miljö i andra länder ger en skev bild av verkligheten som otvetydigt leder till fördelar för de energislag vars livscykel till stor del äger rum utanför Sveriges gränser.

Mot denna bakgrund anser vi, i likhet med vad som anförs i ovan nämnda motion, att det finns skäl för riksdagen att uppmana regeringen att förtydliga målet om låg negativ påverkan på miljö och hälsa så att det uttryckligen framgår att målet gäller även påverkan i andra länder. Vidare bör en utredning tillsättas med uppgift att analysera hur svensk energipolitik påverkar hälsa och miljö i andra länder.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks nämnda motion.

3. Vita certifikat, punkt 3 (MP, V)

av Kent Persson (V) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:N369 yrkande 11 och 2010/11:N437 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill, i likhet med vad som anförs i motionerna 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V), främja en effektivare energianvändning genom att införa ett system med s.k. vita certifikat. Ett sådant system syftar till att genomföra energieffektiviseringsåtgärder. Systemet innebär att den som genomför sådana åtgärder blir berättigad till vita certifikat i förhållande till åtgärdernas effekt i termer av besparingar. Efterfrågan på vita certifikat skapas genom att kvotpliktiga aktörer blir skyldiga att inneha en viss mängd certifikat som motsvarar det beting de ålagts. Med ett sådant system kommer marknaden att efterfråga de billigaste effektiviseringsåtgärderna, vilket ger möjlighet att styra resurserna till de mest kostnadseffektiva besparingsåtgärderna.

Som framgått av det föregående har Energimyndigheten i en rapport gjort gällande att ett nationellt system med vita certifikat har begränsade möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till de klimat- och energipolitiska målen för 2020. Vi ställer oss frågande till denna slutsats. Nationella system med vita certifikat eller liknande system finns i Italien, Frankrike, Storbritannien och Danmark och har visat sig vara framgångsrika. Vi anser därför att vita certifikat bör prövas även i Sverige.

Riksdagen bör genom ett uttalande begära att regeringen återkommer med förslag om hur ett system med vita certifikat kan införas i Sverige för att främja olika energieffektiviseringsåtgärder.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks nämnda motioner i berörda delar.

4. Vita certifikat, punkt 3 – motiveringen (S)

av Lars Johansson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S) och Ingela Nylund Watz (S).

Ställningstagande

Det har i två motioner, 2010/11:N437 (MP) och 2010/11:N369 (V), argumenterats för att ett nationellt system med s.k. vita certifikat ska införas i Sverige för att främja olika energieffektiviseringsåtgärder. Vi vill med anledning av dessa motioner anföra följande.

Vi vill, i likhet med vad som anförs i motionerna, främja en effektivare energianvändning. Vita certifikat syftar till att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och innebär i korthet att den som genomför sådana åtgärder blir berättigad till vita certifikat i förhållande till åtgärdernas effekt i termer av besparingar. Efterfrågan på vita certifikat skapas genom att kvotpliktiga aktörer blir skyldiga att inneha en viss mängd certifikat som motsvarar det beting de ålagts. Vita certifikat eller liknande system har prövats i Italien, Frankrike, Storbritannien och Danmark och har visat sig framgångsrika.

Som framgått av det föregående har Energimyndigheten i en rapport gjort gällande att ett nationellt system med vita certifikat har begränsade möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till de klimat- och energipolitiska målen för 2020. Mot denna bakgrund anser vi att frågan om ett införande av vita certifikat i Sverige bör granskas närmare innan riksdagen begär att regeringen inför ett sådant system. Vi anser således inte att riksdagen i nuläget ska uppmana regeringen att införa vita certifikat.

Med hänvisning till det anförda avstyrks nämnda motioner i berörda delar.

Särskilda yttranden

1. **Energipolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (SD)**

Lars Isovaara (SD) anför:

Jag har i det föregående ställt mig bakom utskottets uppfattning när det gäller med vilken inriktning energipolitiken bör bedrivas. Genom detta särskilda yttrande vill jag dock tydliggöra min mening att det finns anledning att göra ytterligare satsningar på energiforskning. Sverigedemokraterna har av denna anledning förordat ytterligare resurser till anslaget för energiforskning. Jag återkommer till denna fråga i samband med utskottets beredning av anslagen för utgiftsområde 21 Energi.

2. **Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (S, MP, V)**

Lars Johansson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Lise Nordin (MP) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam motion våren 2010 och i ett förslag till gemensam regeringsplattform presenterat sin politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick vare sig den borgerliga alliansen eller de rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi har valt att fullfölja vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och har därför lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för den politik vi förordar är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där bryr vi oss om varandra och där kan man känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens – samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och med så många positiva följeffekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro – bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar – för ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen, för trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklar.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformerna ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

Riksdagen kan förväntas fatta beslut om att ramarna som återfinns i budgetpropositionen inte får överskridas. Frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas återstår dock.

Vi har högre ambitioner än regeringen på utgiftsområde 21 Energi. Därmed väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområde 21.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att utgiftsområde 21 Energi borde ha tillförts ytterligare 100 miljoner kronor på det sätt som framgår av motion 2010/11:N381 (S, MP, V). Vårt förslag bygger på uppfattningen att en snabb utbyggnad av den förnybara energin och en kraftfull satsning på energieffektivisering är de främsta verktygen för att uppnå en långsiktigt hållbar energiförsörjning i Sverige. Vi vill således tillföra mer resurser än regeringen för att stimulera utvecklingen av förnybar energi. Enligt vår mening behöver det bl.a. utvecklas kompletterande stödformer till solenergi och annan förnybar energiteknik. Vidare bör ett kompletterande

fastprissystem för leveranser av förnybar el prövas. Innan mer långsiktiga program finns på plats måste de investeringsstöd som i dag finns kvarstå för att Sverige inte ska tappa kompetens och fart i utvecklingsarbetet. Mot denna bakgrund har vi föreslagit såväl en utökning som en förlängning för olika stödformer till solvärme, solex och annan förnybar energiteknik.

Vår principiella uppfattning när det gäller med vilken inriktning energipolitiken ska bedrivas framgår av den gemensamma reservation vi gjort i detta betänkande om energipolitikens allmänna inriktning.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (SD)

Lars Isovaara (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i motion 2010/11:Fi231 presenteras sitt budgetförslag och sina riktlinjer för den ekonomiska politiken. Som framgår av nyssnämnda motion vilar Sverigedemokraternas politik på principen om grundläggande social rättvisa i kombination med traditionellt värdekonserverativa idéer, där folkhemstanken bidrar med inspiration. Den politik som läggs fram i motionen, vilken även jag förordar, syftar till att motverka det tärande utanförskapet, den höga arbetslösheten och den försämrade välfärden i dagens samhälle. För att möjliggöra detta krävs en ny politik, frigjord från den traditionella svenska blockpolitiken, som återupprättar den svenska välfärden samtidigt som skatterna sänks. Detta kan åstadkommas genom att medel omfördelas från den kostnadskrävande invandringspolitiken och det verkningslösa utvecklingsbiståndet till nödvändiga välfärds- och trygghetsåtgärningar i det svenska samhället. Med en sådan politik kan levnadsvillkoren för de äldre förbättras, sjukvården förstärkas och skolan utvecklas.

Enligt min uppfattning är arbete grunden för välfärd och trygghet. Den politik jag förespråkar tar därför sikte på full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl den borgerliga regeringens lönedumpningspolitik som vänsterkartellens bidragslinje. Den jobbskapande politik jag står bakom innebär framför allt satsningar på småföretagande, ökad matchning på arbetsmarknaden samt forskning och utveckling. Även en mer ansvarsfull invandringspolitik är viktig för att klara sysselsättningen. Genom att begränsa invandringen kraftigt kan det förödande arbetskraftsoverskottet hindras från att bli ännu större.

Riksdagen förväntas i det första steget av budgetprocessen emellertid ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2011. Näringsutskottet har, genom sitt yttrande till finansutskottet om ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (yttr. 2010/11:NU1y), anslutit sig till den ram för utgiftsområde 21 som regeringen har föreslagit, och riksdagen kommer den 8 december 2010 att fastställa de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena. Det väntas bl.a. innebära att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2011 inte får överstiga ramen om ca 2,9 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Då riksdagen på detta sätt ger budgetpolitiken en annan inrikt-

ning än den jag önskat, avstår jag från att delta i utskottets beslut under punkt 6 om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvuddragen i Sverigedemokraternas prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Energi- och klimatpolitiken måste, anser jag, präglas av hänsyn och ansvarstagande både mot nuvarande och kommande generationer. Visionen om ett hållbart samhälle går inte att nå så länge Sverige är beroende av att bränna fossila bränslen. Det svenska oljeberoendet måste därför snarast möjligt brytas. Detta kan ske genom lokala satsningar på utbyggd produktion av inhemska biobränslen, stimulanser för att få fordonsindustrin att ställa om produktionen mot miljösvara fordon samt genom att säkra en fossiloberoende energiförsörjning. Samtidigt måste energipriserna hållas låga för att Sverige ska kunna stå sig i konkurrensen gentemot omvärlden och för att hushållen ska kunna hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå.

Sverigedemokraternas satsningar för att möta energi- och klimatutmaningarna återspeglas i det förslag som vi lagt fram inom utgiftsområde 21 Energi. Som framgår av motion 2010/11:N407 (SD) har vi, som ett led i ambitionen att ta Sverige ur oljeberoendet och samtidigt utveckla den inhemska energiindustrin, föreslagit ökade resurser till anslaget Energiforskning (anslag 1:5) med 150 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 140 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 278 000 000 kronor under perioden 2012–2015 (avsnitt 3.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:10 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.10).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:11 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 330 000 000 kronor under perioden 2012–2016 (avsnitt 3.1.11).
7. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.11).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:12 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 500 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.1.12).
9. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2011–2013 (avsnitt 3.2).

10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2011 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.2).
11. Riksdagen anvisar för 2011 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i avsnitt 1 i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:MJ240 av Emma Henriksson (KD):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en pålitlig tillförsel av klimatneutral energi.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbyggnaden av fossilfri elproduktion bör fortsätta.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bygga ut överföringskapaciteten till våra grannländer i syfte att möjliggöra export av koldioxidfri el.

2010/11:N221 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Energimyndigheten om att utreda hur ett mål för solenergi i Sverige kan nås.

2010/11:N261 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet för energipolitiken om låg negativ inverkan på hälsa och miljö förtydligas till att omfatta även inverkan i andra länder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över vilka konsekvenser svensk energipolitik ger i andra länder mot bakgrund av målet om låg negativ inverkan på hälsa och miljö.

2010/11:N270 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i konkurrenskraftig elproduktion.

2010/11:N277 av Isabella Jernbeck (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för att minska koldioxidutsläppen.

2010/11:N299 av Jenny Petersson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för svensk energiproduktion.

2010/11:N301 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk basindustris behov av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik.

2010/11:N302 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ny teknik bör användas vid byggandet av Sydlänken.

2010/11:N352 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av statligt stöd till solet.

2010/11:N369 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mål för förnybar energi.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att föreslå ett planeringsmål för solenergi och ge förslag på åtgärder för att nå målet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges mål för energieffektivisering bör vara 25 % 2008–2020.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheterna att införa ett system med vita elcertifikat för att driva på utvecklingen bör prövas.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri bör utvidgas till fler företag.

2010/11:N381 av Lars Johansson m.fl. (S, MP, V):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på förnybar energi.

2010/11:N389 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förhandlingarna för att lösa upp korsägandet inom svensk energiproduktion ska återupptas.

2010/11:N395 av Maria Stenberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till och aktivt verka för att samordna energi- och klimatarbetet i Östersjöregionen.

2010/11:N401 av Camilla Waltersson Grönvall (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en sammanhållen syn på den alternativt framställda elkraften.

2010/11:N407 av Johnny Skalin och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 21 Energi 150 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2011 eller således 3 020 194 000 kr.

2010/11:N422 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i miljöbalkens regler om förutsättningar för tillåtlighet av kärnreaktorer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den upphävda lagen om kärnkraftsavveckling, enligt riksdagens beslut den 17 juni 2010, ska återinföras i svensk lagstiftning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbudet mot att uppföra nya reaktorer återställs i lagen om kärnteknisk verksamhet.

2010/11:N437 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mål för minskad total energianvändning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system för vita certifikat.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
			S MP V	SD
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	237 936		
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000		
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	119 909		
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000		
1:5	Energiforskning	1 315 804		+150 000
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	184 000		
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	20 000		
1:8	Stöd för installation av solvärme	25 000		
1:9	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	90 217		
1:10	Energiteknik	122 000		
1:11	Elberedskap	250 000		
1:12	Energieffektiviseringsprogram	270 000		
1:13	Avgifter till internationella organisationer	25 328		
99:1	Förnybar energi		+100 000	
	Summa för utgiftsområdet	2 870 194	+100 000	+150 000

BILAGA 3

Utskottets förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Utskottets förslag
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	237 936
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	119 909
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000
1:5	Energiforskning	1 315 804
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	184 000
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	20 000
1:8	Stöd för installation av solvärme	25 000
1:9	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	90 217
1:10	Energiteknik	122 000
1:11	Elberedskap	250 000
1:12	Energieffektiviseringsprogram	270 000
1:13	Avgifter till internationella organisationer	25 328
Summa för utgiftsområdet		2 870 194